

AG-120

April-2025

M.A., Sem.-IV

512 : Economics

(EA : Indian Economy)

(New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. भारतीय अर्थतंत्रની લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
1. ભારતમાં ગરીબીનો અર્થ અને કારણો સમજાવો. 14
2. ભારતમાં સામાજિક માળખા અંતર્ગત શિક્ષણની ભૂમિકા અને વિકાસની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
2. ભારતમાં ઊર્જાનો વિકાસ અને મહત્ત્વ સમજાવો. 14
3. બેરોજગારીનો અર્થ આપો અને બેરોજગારી નાબૂદ કરવા માટે સરકારી નીતિઓ અને મુખ્ય કાર્યક્રમોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
3. વિકાસના સંદર્ભમાં સ્કિલ ઈન્ડિયા અને મેક ઈન ઈન્ડિયાની ચર્ચા કરો. 14
4. વિદેશી મૂડી એટલે શું ? વિદેશી મૂડીનું મહત્ત્વ સમજાવો. 14
અથવા
4. ભારતમાં વિદેશી મૂડી પ્રત્યે સરકારની નીતિની ચર્ચા કરો. 14
5. નીચેનામાંથી કોઈપણ સાતના જવાબ આપો : 14
  - (1) જન્મ દરનો અર્થ લખો.
  - (2) મોસમી બેરોજગારી એટલે શું ?
  - (3) કુળાવાના લક્ષણો જણાવો.
  - (4) સાક્ષરતા દરનો અર્થ લખો.
  - (5) બિન-પરંપરાગત ઊર્જા એટલે શું ?
  - (6) સામાજિક માળખાગત સુવિધાઓનું મહત્ત્વ જણાવો.
  - (7) ટકાઉ વિકાસનો અર્થ લખો.
  - (8) સ્ટાર્ટઅપ એટલે શું ?
  - (9) ગરીબી નાબૂદી માટે કોઈપણ બે કાર્યક્રમો જણાવો.
  - (10) વિદેશી સહાય એટલે શું ?
  - (11) બાહ્ય દેવાની વ્યાખ્યા આપો.
  - (12) વિદેશી મૂડીના વિવિધ સ્વરૂપો જણાવો.

Seat No. : _____

AG-120

April-2025

M.A., Sem.-IV

512 : Economics

(EA : Indian Economy)

(New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Discuss the characteristics of the Indian economy. 14
- OR**
1. Explain the meaning and causes of poverty in India. 14
2. Discuss the role and development of education under social infrastructure in India. 14
- OR**
2. Explain the development and importance of energy in India. 14
3. Define unemployment and discuss the government policies and major programmes for eradicating unemployment. 14
- OR**
3. Discuss Skill India and Make in India concerning development. 14
4. What is foreign capital ? Explain the importance of foreign capital. 14
- OR**
4. Discuss the government policy towards foreign capital in India. 14
5. Answer any **seven** of the following : 14
  - (1) Write the meaning of birth rate.
  - (2) What is seasonal unemployment ?
  - (3) State the characteristics of inflation.
  - (4) Write the meaning of literacy rate.
  - (5) What is non-conventional energy ?
  - (6) State the importance of social infrastructure facilities.
  - (7) Write the meaning of sustainable development.
  - (8) What is a Startup ?
  - (9) State any two programmes for the eradication of poverty.
  - (10) What is foreign aid ?
  - (11) Define external debt.
  - (12) State various forms of foreign capital.

AG-120

April-2025

M.A., Sem.-IV

512 : Economics

(A : Labour Economics)

(Old)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1.	શ્રમ અર્થશાસ્ત્રનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો.	14
	અથવા	
1.	ભારતમાં શ્રમ નીતિની ચર્ચા કરો.	14
2.	ભારતમાં શ્રમબજારનો અર્થ અને લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.	14
	અથવા	
2.	ટેકનોલોજી અને તર્કસંગતકરણની ભારતીય બજાર પર અસરની ચર્ચા કરો.	14
3.	વેતન નિર્ધારણના નવ-પ્રશિષ્ટ શાસ્ત્રીય સિદ્ધાંતો સમજાવો.	14
	અથવા	
3.	પંચવર્ષીય યોજનાઓ દરમિયાન ભારતમાં વેતન નીતિની ચર્ચા કરો.	14
4.	ભારતમાં કામદારોની ભાગીદારીનું ટીકાત્મક મુલ્યાંકન કરો.	14
	અથવા	
4.	સામૂહિક સોદાબાજીના સ્વભાવ અને ઉદ્દેશ્યોની ચર્ચા કરો.	14
5.	ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ સાત)	14
	(1) શ્રમનો અર્થ લખો.	
	(2) શ્રમ નીતિ માટે જવાબદાર પરિબળો જણાવો.	
	(3) ભારતમાં કોઈપણ બે શ્રમ સમસ્યાઓ જણાવો.	
	(4) શ્રમ સ્થળાંતરનો અર્થ લખો.	
	(5) બીજા રાષ્ટ્રીય શ્રમ આયોગે કઈ ત્રણ-સ્તરીય પ્રણાલીની ભલામણ કરી હતી ?	
	(6) શ્રમ બજાર સુગમતા એટલે શું ?	
	(7) વેતન સરખામણી એટલે શું ?	
	(8) લઘુત્તમ વેતન એટલે શું ?	
	(9) વેતન તફાવતનો અર્થ સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો.	
	(10) શ્રમ ભાગીદારી એટલે શું ?	
	(11) ભારતમાં કામદારોની ભાગીદારીના વિવિધ સ્વરૂપો જણાવો.	
	(12) સામૂહિક સોદાબાજીનો અર્થ લખો.	

Seat No. : _____

AG-120

April-2025

M.A., Sem.-IV

512 : Economics

(A : Labour Economics)

(Old)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Explain the nature and scope of the Labour Economics. 14
- OR**
1. Discuss the labour policy in India. 14
2. Explain the meaning and characteristics of the labour market in India. 14
- OR**
2. Discuss the impact of technology and rationalisation on the Indian market. 14
3. Explain the neo-classical theories of wage determination. 14
- OR**
3. Discuss the wage policy in India during five-year plans. 14
4. Critically evaluate workers' participation in India. 14
- OR**
4. Discuss the nature and objectives of collective bargaining. 14
5. Answer in short : (any **seven**) 14
  - (1) Define labour.
  - (2) State the factors responsible for Labour Policy.
  - (3) State any two labour problems in India.
  - (4) Write the meaning of labour migration.
  - (5) The second National Labour Commission recommended what type of three-tier system ?
  - (6) What is labour market flexibility ?
  - (7) What is Wage comparison ?
  - (8) What is the minimum wage ?
  - (9) Briefly explain the meaning of wage differentials.
  - (10) What is labour participation ?
  - (11) State the various forms of worker participation in India.
  - (12) Write the meaning of collective bargaining.